

[Hans Jørgen Jensen]

vi får det behandlet i udvalget, men det havde været rigtigere, om vi havde fået oplysningerne, inden vi skulle behandle lovforslaget. Vi kan nu engang kun behandle lovforslagene ud fra de oplysninger, der ligger på bordet.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg skal være den første til at beklage, at de skøn, vi har lagt til grund i lovforslaget, ikke kan accepteres af kommunerne, men det er som sagt skøn. Der er ikke noget i vejen med de regnestykker, der er indeholdt i dette forslag, vil jeg gerne sige til den socialdemokratiske ordfører – de passer – men når man ændrer skønne, ændrer man altså også tallene. Man kan da sagtens diskutere, om det er rigtigt at ændre disse skøn eller ej, men som sagt er det de forudsætninger for regnestykket, som man må fastlægge ved en forhandling.

Når lovforslaget blev fremsat nu, er det, fordi det gerne skulle behandles samtidig med arbejdsministerens lovforslag, og vi havde ingen grund til at tro, at de opstillede forudsætninger om sparet kontanthjælp ikke skulle være rigtige, men som jeg også gjorde rede for før, er der tradition for, at man forhandler sig til enighed med kommunerne om det.

Jeg har skønnet, at den ændring, der betyder, at man forhøjer et bidrag fra 1.090 kr. til 1.162 kr., var så lille, at der ingen substansændring var i det, og jeg vil altså gerne fastslå, at der ikke i de tal, der ligger i lovforslaget, er nogen forkerte beregninger, så dem kunne hr. Hans Jørgen Jensen godt have forholdt sig til.

Men når der foreligger et ændret skøn, ændrer vi selvfølgelig straks betalingen, og det vil sige, at den forhøjelse, der finder sted for de selvstændige – og det skal man lægge mærke til – kun er en forhøjelse af et årligt bidrag på 232 kr. Det, der i lovforslaget er foreslået forhøjet til 1.090 kr., ændrer vi til 1.162 kr. Det har jeg vurderet til ikke at være en ændring af så substantiel karakter, at man ikke skulle kunne forholde sig til lovforslaget.

Der sker ellers ingen ændringer af principperne i forslaget, og derfor er det blevet fremsat nu, så det kunne blive behandlet samtidig med arbejdsministerens lovforslag, da de sager hænger meget nøje sammen. Men man skal nok få oversendt alle mellemregninger til udvalget, så man selv kan tjekke, at der ikke er noget forkert i det, der står i lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 209:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Ændrede regler for selvstændige erhvervsdrivende m.v.).

Af arbejdsministeren (Henning Dyrmosé).
(Fremsat 15/2 89).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Vi blev noget forundrede, da vi så arbejdsministerens forslag, ikke alene fordi man her vil udvide og forbedre dagpengeretten for en bestemt gruppe inden for medlemsområdet, men også, fordi arbejdsministeren jo for mindre end en måned siden gjorde noget stort ud af, at man nu skulle til at begrænse supplerende dagpenge og hjemsendelsesmuligheder osv. Alligevel fremsætter ministeren nu et forslag om at udvide mulighederne for denne medlemsgruppe – en medlemsgruppe, for hvilken der absolut ikke gælder de samme kontrolmuligheder som for de øvrige medlemmer af a-kasserne.

Derudover synes vi nok, at der nu for alvor er slået hul på principperne for forsikringssystemet i dagpengeretten. Det har hidtil været sådan, at man har skullet kunne dokumentere en indtjening for at kunne få dagpenge efter arbejdsløshedsloven. Det ser man stort på og siger, at bare den pågældende opfylder nogle betingelser, som er beskrevet i dansk skattelovgivning, om at være gift med en person, der tager en telefon en gang imellem derhjemme, kan man få udbetalt 80.800 kr. om året.

[Kaj Poulsen]

Vi synes, det er et så afgørende brud på a-kasselovens principper og regler, at ministeren faktisk burde have undladt det. Vi finder det yderst betænkeligt, at ministeren nu vil forbedre og udvide dagpengereetten for en bestemt gruppe, samtidig med at ministeren både tidligt og sent har gennemført og foreslår gennemført begrænsninger for de øvrige grupper under a-kasselovgivning.

Der har været forhandlinger mellem Socialdemokratiet og regeringen, hvorunder vi også har nået nogle resultater, når det drejer sig om lønmodtagernes muligheder inden for a-kasselovgivningen, men vi tror, det bliver utrolig svært i fremtiden at tale sammen, hvis den forståelse, der har været mellem Socialdemokratiet og regeringen med hensyn til lovgivningen i øvrigt, bliver fulgt op med de her foreslåede lempelser for denne gruppe, hvorved principperne i a-kasselovgivningen tilsidesættes så voldsomt.

Ministeren har nu igen – for det er jo ikke første gang i denne samling – fremsat et forslag, hvor han beder Folketinget om med lukkede øjne at tage stilling til et forslag, som kommer til at indeholde et eller andet, som ingen ved noget om i dag. Det beskriver ministeren også ved at sige, at reglerne ikke er færdigudformede.

Svaret er nej fra Socialdemokratiets side. Vi vil gerne vide, hvad der lovgives om, og ministeren vil heller ikke denne gang få Socialdemokratiets stemmer til at gennemføre noget med lukkede øjne.

Vi har hidtil været enige om her i Folketinget, at udbetaling af dagpenge skulle ske på baggrund af en dokumenteret indtægt og dokumenteret ophør af arbejde, både når det gælder lønmodtagere, og når det gælder selvstændige.

Nu skal det ikke dokumenteres mere, at man er ophørt med sin virksomhed. Nu kan man endda få udbetalt dagpenge, selv om der ikke er dokumenteret en indtægt. Nu skal man kunne få udbetalt dagpenge, bare man af en eller anden grund midlertidigt ophører med en virksomhed og har brugt skattesystemet så godt, at man ikke har fået dokumenteret en indtægt.

Vi synes, det er utrolig betænkeligt, og vil foreslå ministeren, at han tænker sig om endnu en gang, inden dette her gennemføres og slår hul på de principper, der er i arbejdsløshedsloven.

Tag eksempelvis den forskelsbehandling mellem fiskeskipperen og fiskeren, som ligger i dette forslag. Ved et midlertidigt ophør af en virksomhed vil vi komme ud for den situation, at den ansatte fisker ikke vil kunne få dagpenge, mens skipper kan gå ned og få dem i medfør af dette forslag. Det er uanstændigt, og det er klassepolitisk, så det drøner.

Vi synes ikke, man har tænkt sig godt nok om.

Vi synes også – selv om ministeren dokumenterer behovet for det – at indførelse af karensdagsbestemmelser over for denne gruppe er forkert. Vi synes i det hele taget, at karensdagsbestemmelser i a-kasselovgivningen er forkert, og vi synes, det er urimeligt at indføre dem.

Endelig synes vi, at den medlemsgruppe, vi taler om her, på baggrund af den betaling, der er tale om her, er forsikret betydelig bedre end lønmodtagerne, idet der jo ingen arbejdsgiverbetaling er; man betaler ikke ved arbejdsgiverens første ledighedsdag, og gruppen kom ikke til at betale ved ATP-forliget. Denne gruppe er tilgodeset nok i forvejen; der er ingen grund til også at lave disse regler.

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu må jeg vælge, om jeg skal sige det, jeg egentlig havde tænkt mig at sige, eller jeg skal bruge hele min taletid på ét langt svar til hr. Kaj Poulsen, som jo afslører en manglende indsigt i det foreliggende regelsæt.

Jeg vil vælge at sige det, jeg egentlig havde tænkt mig at sige, og så se, om jeg får tid til at kommentere nogle af de største fejlgreb, hr. Kaj Poulsen gjorde sig skyldig i.

Først i 1976 fik selvstændige erhvervsdrivende adgang til at forsikre sig imod arbejdsløshed. Indtil da var arbejdsløshed og arbejdsløshedsforsikring begreber, man udelukkende forbandt med lønmodtagere.

Meget er sket siden. Knap 150.000 selvstændige har sagt ja tak til tilbudet, og regelsættet er blevet forbedret i takt med en stigende forståelse for de selvstændiges særlige vilkår. Specielt har det regelsaneringsarbejde, som firkloverregeringen igangsatte i 1982, rettet op på en række af de urimeligheder, der kom af, at man i et alt for stort omfang havde overført regelsættet for lønmodtagere til også at omfatte selvstændige – uanset de to gruppers vidt forskellige erhvervsvilkår.

[Pia Christmas-Møller]

Ophævelsen af den forsikringsmæssige diskrimination af medarbejdende ægtefæller er et vigtigt eksempel på den positive udvikling. Men der er stadig meget at tage fat på, før man kan tale om et arbejdsløshedsforsikringssystem, der i lige grad imødekommer lønmodtagere og selvstændige. Og det er vel det, det drejer sig om, ikke sandt, hr. Kaj Poulsen?

Det er det, fordi der simpelt hen er tale om et regelsæt, der endnu den dag i dag bærer præg af at være udformet alene under hensyntagen til lønmodtagernes erhvervsmæssige vilkår.

Det er netop her, arbejdsministerens forslag griber fat, og det er vi utrolig tilfredse med i den konservative gruppe.

I det nuværende regelsæt er der ikke nogen generel minimumsgrænse for dagpengenes størrelse. Umiddelbart synes det at være et vilkår, de selvstændige deler med lønmodtagerne. Men i praksis forholder det sig jo anderledes. I praksis rammer det først og fremmest de selvstændige, fordi lønmodtagerne typisk vil være sikret et gulv via overenskomsternes mindstelønninger. Dertil kommer mindstesatsbegrebet, som vi kender det for dimittender, inden for værnepligtsområdet og på feriedagpengesområdet. Så det knæsatte beregningsprincip, som hr. Kaj Poulsen talte om, er ikke så knæsat endda – ikke på lønmodtagerside i alt fald.

Selvstændige kan ifølge sagens natur risikere at få underskud. Helt galt bliver det, hvis den selvstændige i troen på, at udviklingen vil vende, kæmper sig igennem i længere tid med tab og først giver op, når sparepengene eller for den sags skyld kassekrediten er brugt op. Da kan beregningsgrundlaget være så ringe, at dagpengesatsen måske udgør et stort, rundt nul.

Konsekvensen af den manglende mindstesats er, at et urimeligt antal ledige selvstændige gøres til sociale klienter. Dobbelt bureaukrati, dobbelt udgift og dobbelt ubehag for den ledige er det irrationelle og urimelige resultat.

Vi er derfor tilfredse med, at der nu foreslås en mindstesats, og vi er tilfredse med, at det niveau, man har valgt, giver et rimeligt sikkerhedsnet, uden at det virker direkte tillokkende.

Også i forbindelse med spørgsmålet om selvforskyldt ledighed virker de nugældende regler ikke særlig hensigtsmæssigt for den selvstændige gruppe. En selvstændig vil jo alt andet lige selv bestemme, hvornår virksomheden skal lukke. Det er derfor efter vores opfattelse rig-

tigt, at det nuværende spørgsmål, som skal prøves i kasserne, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt man har haft afgørende indflydelse på, at man er blevet ledig, og dermed om en eventuelt idømt karantæne på 5 ugers varighed, erstattes af en generel venteperiode på 1 uge for samtlige selvstændige. Det mener vi er en rigtig idé, og vi støtter den.

Dagpenge under midlertidig ledighed kan i dag kun opnås af lønmodtagerne. Selvstændige er pr. definition udelukket herfra. Det betyder, at den selvstændige, der f.eks. driver en tankstation, hvis kundeunderlag midlertidigt bortfalder som følge af f.eks. kommunalt vejarbejde af tre måneders varighed, simpelt hen står over for valget: Kan jeg klare disse tre måneder omkostningsmæssigt ud af mine sparepenge, eller skal jeg lukke?

Faktum er, at man kan risikere at lukke ellers sunde virksomheder på det grundlag, fordi vores nuværende dagpengesystem er så firkantet indrettet. Vi er i den konservative gruppe tilfredse med, at dette lovforslag gearer systemet til at tage højde for den slags helt ekstraordinære og udefra kommende forhold.

Jeg vil nøjes med de her nævnte to hovedområder, da min taletid er ved at være udløbet.

Vi imødeser en konstruktiv behandling i udvalget og vil anbefale, at man er positivt indstillet over for lovforslaget.

Aage Frandsen (SF):

Hvis man tænker på, hvordan de lovforslag, som arbejdsministeren fremsatte i efteråret, hvis de var blevet gennemført, ville have virket f.eks. over for nyuddannede, og sammenholder dem med dette forslag, kan det virke lidt overraskende, at arbejdsministeren mente ét i efteråret og mener noget andet nu.

Men nu blev de jo ikke gennemført, og derfor synes jeg godt, man kan se positivt på det, i det omfang der er tale om ligestilling, og det er så det, vi skal sikre os. Det er et forsøg på at fastslå, at der er en parallel mellem f.eks. en nyuddannet og en selvstændig, fordi den nyuddannede heller ikke har indtægt, og derfor foreslår man at bruge dimittendsatsen.

Man kan heller ikke komme uden om, sådan som reglerne er i dag for de selvstændige, at det kan virke noget urimeligt, at selvstændige betaler til en forsikring, som de risikerer aldrig at få noget fra, men det lykkedes jo altså i efteråret at

[Aage Frandsen]

forhindre gennemførelsen af de ændringer, der ellers var lagt op til. Derfor kan man godt ende med den vurdering, at det foreliggende lovforslag vil sikre ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige, dog med det forbehold, at der ikke ligger skjulte ting i det – naturligvis ikke noget, som ministeren har tilsigtet, for sådan er ministeren ikke, men altså skjulte ting – som også hr. Kaj Poulsen var inde på, f.eks. i form af en forskelsbehandling mellem kutterejeren og fiskeren – altså det eksempel, hr. Kaj Poulsen nævnte – for en sådan urimelighed ville jo være uacceptabel.

Men ud fra et ønske om at tilgodese princippet om ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige og på baggrund af den hidtidige urimelighed, der består i, at en person betaler ind til noget, som vedkommende måske aldrig får noget fra igen, kan vi se på forslaget med megen velvilje.

Under udvalgsarbejdet vil vi prøve at få sikkerhed for, at der er tale om en sådan ligestilling, og vurdere forslaget positivt herudfra, men vores endelige stillingtagen vil afhænge af, at der ikke er noget, som smitter af på andre dele af arbejdsløshedslovgivningen. Vi ved godt, at vi skal have øjnene helt åbne, når vi behandler arbejdsløshedssager, og når vi får det alle sammen, kan det være, vi kan blive enige om det – også hr. Kaj Poulsen.

Traberg Smidt (V):

Når hr. Kaj Poulsen har vanskeligt ved at forstå det udmærkede i dette forslag, hænger det nok sammen med, at den del af erhvervslivet, som traditionelt på det seneste har interesseret fagbevægelsen og Socialdemokratiets arbejdsmarkedspolitiske ordførere, har været den del, som kører i store BMW'ere, som fusionerer landets største virksomheder, og som bringer fagbevægelsens ledere rundt i dyre biler på linje med de dyre direktioner i de store firmaer. Det er de såkaldte industrilokomotiver og det syndrom, som hr. Kaj Poulsen dér beskæftiger sig så stærkt med.

Men her er der tale om en helt anden form for erhvervstilværelse end den forkromede. Der er tale om en pick-up-kultur af folk, som kører rundt i landet, og for hvem dette her vil være et kæmpfremskridt. Der er meget ofte tale om personer, som overhovedet ikke har en indkomst, der berettiger dem til dagpenge, idet de har svingende indtægter.

Det er jo sådan – og det glemmer man måske både i de store virksomheder og i hr. Kaj Poulsens bagland – at virksomheder er ligesom levende organismer. De bliver startet som små spæde og vokser op og har så en manddomsperiode, som det for os som politikere gælder om at forlænge mest muligt, og så dør de på et eller andet tidspunkt.

Hvis de er store nok, kommer hr. Kaj Poulsen og foreslår, at de skal have statsstøtte. Hvis de er små, får de lov til at dø uden at få dagpenge, og det er det, vi skal have rettet op på med dette forslag.

Det, der sker, når købmandsægteparret er ved at blive lidt ældre og virksomheden begynder at skrante med dem – og vi ved jo, at langt de fleste virksomheder dør med virksomhedens indehaver, eller rettere, at den dør, når den første af virksomhedens to indehavere, nemlig den ene ægtefælle, dør – er følgende: Når regnskabet går dårligere og dårligere og man kommer tilstrækkelig langt ned, indser man, at man ikke længere kan få maksimumsdagpenge, og så er der i det nuværende system indbygget en stærk tilskyndelse til at standse virksomheden på et alt for tidligt tidspunkt i stedet for at blive ved nogle år endnu. Dette sikrer det foreliggende forslag; det synes vi er en retfærdighedshandling, og derfor anbefaler vi det.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg kan sige til hr. Traberg Smidt, at jeg ikke har svært ved at forstå dette forslag. Jeg forstår det udmærket godt, og jeg synes faktisk, at hr. Traberg Smidts indlæg klart dokumenterer, hvad det er, det drejer sig om. Det drejer sig om erhvervsstøtte. Hele argumentationen i hr. Traberg Smidts indlæg var, at vi nu skal støtte det erhvervsliv, som har en beskeden størrelse.

I den forbindelse er jeg helt enig med arbejdsministeren – i hvert fald i, hvad han sagde for en måned siden, for for en måned siden sagde arbejdsministeren både i B.T. og i tv: Nu skal vi have al erhvervsstøtten ud af denne lovgivning.

Det er vi enige i, og vi hjælper gerne ministeren med at få den ud. Skal der være erhvervsstøtte i Danmark, må det ske over erhvervsstøttelovgivningen, og lad os så diskutere det på det grundlag og lade være med at blande det ind i a-kasselovgivningen, hvor det ikke hører

[Kaj Poulsen]

hjemme. Det forslag hører ikke hjemme i a-kasselovgivningen. Det hører hjemme i erhvervsstøttelovgivningen. Alle, der tvivler på det, kan bare læse hr. Traberg Smidts tale, som var én stor fortale for, at der skulle indføres erhvervsstøtte på dette område.

(Kort bemærkning).

Traberg Smidt (V):

Hr. Kaj Poulsen har ikke nødvendigvis forstået noget, fordi hr. Kaj Poulsen erklærer, at han nu har forstået det.

Sagen er, at den merudgift, der kan blive tale om her, betales af de forsikrede selv. Der er ikke en øres merudgift for samfundet i det her. Der er tale om, at der er virksomheder, som lever under andre vilkår, end hr. Kaj Poulsen forstår, og hvor der er en meget længere cyklus i deres tilværelse. Nogle få års dårlighed i virksomhedens resultat skal ikke medføre, at man lukker af panik, fordi man er bange for fremtiden.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu skal vi ikke have en diskussion om, hvem der forstår mest af det her forslag. Det er, som om denne regering, når vi kommer i diskussion om realiteterne, bare siger, at man ikke forstår forslaget.

Socialdemokratiet har indført reglerne om selvstændige erhvervsdrivendes mulighed for at blive medlem af en a-kasse. Det har det gjort med Kaj Poulsen som ordfører. Det har vi gjort på baggrund af, at de selvstændige erhvervsdrivende skulle behandles på lige fod med lønmodtagere i a-kasse-spørgsmål.

Jeg kan ikke forstå, at ministeren ikke har fortalt Folketingets medlemmer eller regeringspartierne ordførere, hvor lille en forskel der egentlig er på gennemsnitsudbetalingen til selvstændige erhvervsdrivende og til lønmodtagere. . . (*Afbrydelse af arbejdsministeren* [Henning Dyremose]). Næh, tallene står ikke i forslaget. Men dem kan vi jo så få i udvalget. Og så kan vi få dokumenteret, at den forskel ikke er så stor, som man går og fortæller.

Der er også lønmodtagere, der kommer under en minimumsindtægtsgrænse på baggrund af de kontrolregler, der er vedrørende optjeningsperioden, men der er ikke tale om en mi-

nimumsudbetaling for lønmodtagere. Det er der kun for den her gruppe, som i øvrigt betaler mindre til forsikringen end alle mulige andre, der er medlemmer af forsikringssystemet. De skal have et bedre forsikringssystem end de, der betaler mere for det. Det er ikke rimeligt.

Glistrup (FP):

Til den for tiden værende arbejdsministers udyder hører en næsten aldrig svigtende skræsikker, sangvinsk optimisttro på, at hvad han siger, er bare rigtigt, og så behøver han ikke at argumentere for det. Uden at der er tildelt ham ret meget af tvivlens nådegave, kommer han altid med disse pavelige tilkendegivelser, og det hvad enten man ser det i dagspressen eller i de elektroniske medier og meget ofte også i samråd i Arbejdsmarkedsudvalget og i lovforslag.

Det forslag, vi behandler her, er et vældig godt eksempel på det. Man kan faktisk, når man læser det igennem, ikke komme til stort andet, end at der er en bunke anprisninger om, at det, som arbejdsministeren nu gerne vil have gennemført, er vældig godt, og at det, han vil have afskaffet, er vældig skidt.

Hvis det nu for det mere gustne overlæg, som dette forslag skal underkastes i den kommende tid, skulle vise sig, at arbejdsministeren denne gang har ret i sit skønsmaleri, er der ikke nogen som helst tvivl om, at alle gode kræfter, altså også Fremskridtspartiet, vil stemme ja til det.

Men med de erfaringer, vi har, vil vi unægtelig, før vi kommer frem til den afklaring, stille en byge af skriftlige spørgsmål. Vi forudser, at mange af svarene vil være en gang »goddag, mand – økseskaft!« Det er det desværre alt for ofte fra den arbejdsministers side. Og så må vi altså bede udvalgets formand om at få lov til at gentage og uddybe spørgsmålene, sådan at vi virkelig finder frem til, hvad der er realiteter og hvad der er underskudsgivende gas i denne sag.

Som socialministeren på sin helt anderledes facon så ganske klart fremhævede under den foregående sag på dagsordenen, er der meget, der kan forrykke sig, hvis det grundlag, man skønner ud fra, viser sig med en vis sandsynlighed at være noget andet end det, arbejdsministeren har lagt til grund, og som hr. Traberg Smidt med virkelig god føje sagde var af stor betydning, nemlig at det her er udgiftsneutral for landets skatteydere. Det vil forhåbentlig vise sig at være rigtigt.

[Glistrup]

Der er selvfølgelig også den mulighed med disse 21 forskellige lovforslag – som det til en vis grad er, da man altså nu vil justere denne 13 år gamle ordning på 21 forskellige steder – at der, uden at forslaget hovedsigtet berøres af det, kan stilles ændringsforslag om det ene, andet eller enogtyvende punkt.

Det er også muligt, at besvarelsen af spørgsmålene vil føre til, at vi ved anden behandling vil se en betænkning, hvor der er en række ændringsforslag fra Fremskridtspartiets side. Fremskridtspartiets afstemning ved tredje behandling vil selvfølgelig bero på, i hvilket omfang disse forbedringsforslag bliver vedtaget.

Selvfølgelig kan man da også tænke sig til, hvis man endelig skal have alle teoretiske scenarier med, at vi, efterhånden som vi får arbejdet med det i folketingsudvalget, ligefrem bliver Kaj Poulsen-negative. Men det tror jeg nu ikke vi gør i denne sag. Men o.k., man skal selvfølgelig aldrig foregribe noget. Vi må se, hvordan forløbet bliver.

Vi opnår forhåbentlig det, som dette forslag først og fremmest har som sit formål, nemlig en teknisk bedre og mere rimelig ordning på det ganske svære problem, det faktisk er at indpasse de selvstændige i de a-kasser, der har deres oprindelse i 1880'erne ud fra fabriksarbejderes forhold i 1880'erne. Vi må håbe på, at vi får en lykkelig hånd under videreførelsen af arbejdsministerens arbejde, når vi nu går i gang med sagen i Arbejdsmarkedsudvalget.

Marianne Jelved (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører, hr. Jørgen Estrup, ikke kan være til stede, skal jeg sige følgende:

Det fremgår af KVR-regeringens tiltrædelseserklæring, at denne sag skal klares. I Det Radikale Venstre er vi derfor godt tilfredse med, at der nu skabes ordnede og bedre forhold for den del af arbejdsløshedsforsikringen, som vedrører selvstændige. Med lovforslaget følges den betænkning op, som kom sidste efterår.

Grundsynspunktet er det, som også fremhæves i arbejdsministerens fremsættelsestale, at der så vidt muligt skal gælde ensartede regler for selvstændige og lønmodtagere. Det er et grundlæggende princip, naturligvis ikke mindst fordi det skaber lighed mellem selvstændige og lønmodtagere, men også fordi det gør det lettere at skifte mellem status som løn-

modtager og selvstændig på arbejdsmarkedet. Det er et princip, det er vigtigt at have øje for, når vi om ikke så længe skal diskutere nye finansieringsmodeller for arbejdsløshedsforsikringen.

Med lovforslaget følges betænkning 1149, som kom i efteråret, op. Dermed skabes der bedre regler ikke blot for indehavere i traditionel forstand, men også for medarbejdende ægtefæller. Det er i sig selv et væsentligt fremskridt.

Samtidig er der grund til med glæde at konstatere, at det nye regelsæt betyder væsentlige administrative forenklinger og dermed forhåbentlig, at en lang række a-kasse-sager kan undgås. Det øger både effektiviteten og retssikkerheden i systemet.

Man kan naturligvis diskutere, på hvilket niveau minimumssatsen for selvstændiges dagpenge bør indplaceres. Fra radikal side har vi ingen indvendinger imod det valg, som nu er truffet: at niveauet skal svare til det, der gælder for de deltidsforsikredes højeste dagpengebeløb. Det afgørende er, at man nu fastlægger en minimumssats og derved får den nødvendige regelforenkling.

Samtidig er det et væsentligt fremskridt, at de hidtidige reglers tilskyndelse til hurtigst muligt at komme ud af nystartede virksomheder, hvis udsigterne tegner sig mindre godt, nu fjernes.

Der er også grund til at hilse velkommen, at man nu slipper for alle overvejelser om, hvorvidt selvstændiges virksomhedsophør er selvforskyldt eller ej. Indførelsen af en uges karenstid i stedet er en yderst fornuftig administrativ forenkling.

Endelig bør det nævnes, at man med indførelsen af kombinationsforsikring får en længe tiltrængt fleksibilitet i systemet. Derved tilgodeses, at de erhvervsaktive ikke kan deles skarpt op i to bånd som henholdsvis selvstændige og lønmodtagere. Der findes rent faktisk folk, som er begge dele, og som skifter mellem at lægge vægt på status henholdsvis som lønmodtager og som selvstændig. Det er en evne til omstilling, der er brug for på arbejdsmarkedet, og som vi derfor bør fremme gennem lovgivningen.

Endelig skal det bemærkes, at det, vi taler om, er en forsikringsordning, og at ordningen betales af de involverede selv.

Fra radikal side skal vi bidrage til, at lovforslaget gennemføres hurtigt.

Bollmann (CD):

Når man kommer her som taler nr. 7 i rækken, kan det være svært at undgå at gentage noget af det, der er sagt, altså ting, man er enig i. Jeg skal forsøge at undgå det. Bl.a. havde SF's ordfører et indlæg, som i vid udstrækning svarede til det, jeg ville have sagt. Det er ikke hverdagskost, men sådan var det altså her.

Vi opfatter forslaget som initiativer på vej til ligestilling mellem de grupper, der er tale om her, og arbejdsmarkedet i øvrigt. Det vil jeg gerne sige.

Ministeren siger noget om medlemmer, der både er selvstændige og har lønarbejde, og siger, at man arbejder videre med de problemer. Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren, hvordan det arbejde foregår, og hvilken tidshorisont han har for det.

Jeg har et lille forbehold. Det gælder karenperioden, en uge. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det kun er noget, man laver af administrative grunde, eller hvad årsagen er. Hvis det er sådan, at det bliver lettere for nogle, må der altså være nogle andre, der bliver ramt. Jeg kunne godt tænke mig at høre, om man kan sige, hvad det er for nogle grupper, der her er tale om.

Ministeren siger også, at der ingen merudgifter er for staten. Det lyder jo fint. Indtil nu har vi i hvert fald ikke hørt, at der skulle være ændrede skøn i forbindelse med det her lovforslag.

Jeg synes, det var interessant at høre hr. Kaj Poulsen. Han sagde, at nu kom ministeren igen med et forslag, som vi skal behandle med lukkede øjne uden at vide, hvad det er, vi gennemfører. Jeg ved ikke, om hr. Kaj Poulsen tænker på det, han selv var med til at gennemføre før jul. Da sagde vi, at der nok kunne blive tvivl om, hvordan det ville virke. Og der gik kun 11 eller 12 dage, så var tvivlen lige så stor, som den var, inden lovforslaget blev vedtaget.

Med disse få bemærkninger skal jeg sige, at vi er meget positive over for lovforslaget, og vi håber, at vi får afklaret de små ting, der måtte være i forbindelse med det.

Glønborg (KRF):

Når en sag, man har arbejdet for længe, finder en løsning, bliver man glad. Derfor er jeg glad i dag, og jeg siger tak til arbejdsministeren og til alle, som har støttet det lovforslag, der her er fremsat.

Jeg har egentlig allermost lyst til at råbe hurra så højt, at det kan høres helt ud i de mange butikker, håndværksvirksomheder og landbrug, hvor man slider i det og får virksomheden til at overleve i kraft af god gammeldags flid og sparsommelighed. Det er en gruppe, som ikke har tid til at stå og hoppe herude på Slotspladsen for at protestere, men de sender os ofte et brev, som man kan forstå er skrevet i en sen aften, når dagens dont er omme. De argumenter, de har lagt frem, har gjort indtryk på nogle af os.

Jeg er da meget glad for at have haft denne betænkning liggende fremme på skrivebordet længe og har gået og håbet på, at den ville føre til et resultat, og det er altså det, der sker i dag.

Jeg er glad for at kunne mærke, at vi er mange, der tænker på disse mennesker i dag og vil være med til at give dem nogle rimelige vilkår. Så får man tage med, at der åbenbart er folk herinde, som har meget, meget svært ved at tænke i de baner, som de mennesker, jeg har omtalt her, tænker i.

Når hr. Kaj Poulsen taler om, at de selvstændige skal være på lige fod med lønmodtagerne, må jeg gøre opmærksom på, at der altid vil være en helt principiel forskel på de to gruppers situation: De selvstændige har ingen overenskomst, der sikrer dem, at deres arbejdsindsats giver en indtægt. Det, at der er fundamentalt forskellige grundvilkår for deres arbejdsindsats, behøver ikke at afskære os fra at give dem en lige rimelig behandling, og det er det, vi prøver at nå frem til ved det lovforslag, der ligger på bordet her, og som jeg håber at vi får vedtaget.

Når lønmodtagere har betalt deres bidrag til en a-kasse og har passet deres arbejde, øvet en arbejdsindsats, og der så sker et eller andet, der gør, at de må holde op i kortere eller længere tid, er der ingen lønmodtagere, der oplever, at de får nul kroner af deres a-kasse. Det er det, en selvstændig kan opleve med de hidtil gældende vilkår, og det må vi have lavet om.

Jeg glæder mig også til, at vi skulle kunne få en løsning på problemet for de ægtefæller, der begge har arbejdet f.eks. i deres butik og så oplever en omsætningsnedgang, som gør, at der nu ikke længere er arbejde til dem begge to, så at den ene af dem må forlade arbejdet og blive ledig. Der har der hidtil været en diskriminering af ægteskabet: Når de to er gift med hinan-

[Glønborg]

den, er der ikke mulighed for, at den ene kan blive afskediget fra virksomheden.

Jeg håber, at vi får tingene stillet sådan an, at den ægteskabsdiskriminering forsvinder. Så vidt jeg læser bemærkningerne, er der også lagt op til, at det kan lade sig gøre.

Jeg håber, at vi kan få et godt, bredt flertal for gennemførelse af denne retfærdighedshandling over for en gruppe mennesker i vort samfund, hvis indsats betyder rigtig meget for os alle sammen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu skal jeg ikke sige noget, der kan slå skår i glæden hos hr. Glønborg, men tydeligvis har hr. Glønborg ikke været opmærksom på, at der naturligvis er situationer – der er endda mange – hvor lønmodtagere står til rådighed for arbejdsmarkedet, men ikke kan få udbetalt dagpenge i ledighedssituationer. Men det vil nok være for omfattende at gå ind på det her.

Hr. Glønborg siger, at de mennesker, vi her omtaler, ingen overenskomst har, som garanterer dem en løn, og det er rigtigt. De har heller ikke den samme skæringsdato for, hvornår de holder op, for det bestemmer de selv. Det er heller ikke de sidste 13 ugers indtægt, der skal lægges til grund for dagpengeudregningen for de selvstændige erhvervsdrivende. De vælger selv de to bedste år af de sidste fem års indtjening som grundlag for, hvad de skal have i dagpenge.

Så jeg synes ikke, at man kan stå og tale om stor ulighed i disse forhold. Jeg synes i virkeligheden, at der er en bred margen af forståelse for de selvstændiges muligheder i denne forsikringslovgivning, i det, der allerede ligger i loven, ved, at man har fastsat det til 2 år. De bestemmer altså selv, hvornår de holder op. Og det bliver endnu mere uigennemsigtigt ved, at man indfører hjemsendelsesregler for selvstændige erhvervsdrivende, som i øvrigt skal fjernes efter ministerens eget udsagn.

Jeg synes faktisk, at de borgerlige ordførere godt kunne have nærlæst det her lidt mere. Det virker kolossalt hovedløst, hvad regeringen her har lagt frem.

Jeg må erklære mig enig med hr. Glistrup i, at når man ser igennem ministerens skønsmaleri og ser på realiteterne, er det helt andre ting, der kommer frem. Så er det ikke et lovforslag, der

skaber lighed for loven i Danmark. Så giver man præference til en gruppe, som kan have det svært, en præference, der går langt ud over, hvad der er rimeligt.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil godt bede hr. Kaj Poulsen give os ét eneste eksempel på en lønmodtager, der opfylder optagelsesbetingelserne, der opfylder arbejdskravet på 26 ugers arbejde inden for de sidste tre år og står til rådighed for arbejdsmarkedet, og som ikke kan oppebære en eneste krone i dagpengeudbetaling. Jeg vil gerne bede om ét eneste eksempel.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Kaj Poulsen har ganske oplagt ret i, at det her ikke er et forslag, der skaber lighed for loven, men lighedsgrundsætningen går ud på, at det lige skal behandles lige.

En af de svære ting i denne sag er, at der er så afsindig stor en forskel på lønmodtagere og selvstændige næringsdrivende, når man ser dem i forhold til arbejdsløshedslovgivningen.

Lønmodtagerne har deres ganske bestemte tid, hvor de får deres fastsatte løn eller akkordbetaling, eller hvad de nu gør, og dér skal de arbejde, og de får så vederlag for den arbejdstid.

Den selvstændiges aflønning har meget, meget lidt at gøre med, om han arbejder 80 timer om ugen eller han kun arbejder én time om ugen. For den selvstændige vil det mest profitable i hans arbejde meget ofte være at ligge på sofaen og lade tankerne gå, eventuelt i vildt kaos, med at tænke på det ene og på det andet, markedsføring, produktfremstilling, alverdens ting. Og så vil det, at han har ligget på sofaen den 17. maj 1986, give ham en gevaldig indtjening den 22. april 1991, eller hvornår der nu vil have været denne gevaldige forskel.

Derfor er det at lave en arbejdsløshedsforsikring eller en a-kasse-ordning, hvordan man nu vil det, for lønmodtagere trods alt, med alle de problemer, der selvfølgelig også er i det, specielt på det moderne differentierede arbejdsmarked, en nogenlunde let ting sammenlignet med, når man skal vurdere: Hvad er det i grunden, man her vil give en arbejdsløshedsunderstøttelse til?

[Glistrup]

Derfor var det en principielt meget, meget svær sag, Socialdemokratiet førte til sejr i 1976, da vi fik en a-kasse-ordning for selvstændige erhvervsdrivende. Men det er jo ikke det, der er til debat nu. Det er: Når vi har den, hvordan laver vi den så mest fornuftig?

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Fru Pia Christmas-Møller bad om bare ét eksempel på, at lønmodtagere, som har betalt i en årrække til en a-kasse, ikke ved ledighed kan få udbetalt dagpenge.

Vi kan tage eksemplet med et medlem af en a-kasse, der har betalt i 40 år. På grund af nogle nedslidningssymptomer har der i de sidste 13 uger, før ledigheden indtræder, været nogle huller i optjeningsperioden. Det vil sige, at man ikke har været på arbejde. Da er kassen ifølge de meget stramme regler forpligtet til på baggrund af, hvad der står på afskedigelsessedlen, at foretage en rådighedsvurdering. Her kan kassen skønne, og det gør den i stor udstrækning. Selv om vi alle sammen godt ved, at det menneske står til rådighed for arbejdsmarkedet, skal kassen foretage en rådighedsvurdering, og 40 års indbetaling til a-kassen giver intet afkast.

Det sker i masser af tilfælde i Danmark. Det har vi ikke sat spørgsmålstejn ved. Men det, der sker ved det her forslag, er, at næsten uanset hvad der sker, falder pengene. Og det er her, urimeligheden er.

Og så vil jeg sige til hr. Glistrup, at lighed for loven skal skabes, når mennesker er i samme situation; så skal de have samme behandling. Det, vi taler om her, er mennesker, der har været i to vidt forskellige job, men som er blevet ledige og er uden indkomst. De skal behandles ens, og det er det, man ikke gør.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg må konstatere, at hr. Kaj Poulsen ikke havde ét eksempel. Mine kriterier var, at en lønmodtager opfyldte reglerne for optagelse, og reglerne for dagpengernet bestående af 26-ugers-kravet og rådighedskravet. Det var de tre betingelser, jeg stillede.

Det eksempel, hr. Kaj Poulsen kommer med, holder ikke, for akkurat de samme regler gør sig

gældende for selvstændige. Den selvstændige, som har været udsat for længere tids sygdom, skal også underkastes en rådighedsvurdering af a-kassen og kan også risikere at blive betraget som værende ikke til rådighed for arbejdsmarkedet, men det er en ganske anden sag.

Det, jeg efterlyste, var et eksempel på en lønmodtager, der i øvrigt var dagpengeberettiget, men som på grund af indtjeningsforholdene ikke kunne få en krone i dagpenge. Det eksempel savner jeg stadig væk.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg talte ikke om længere tids sygdom. Jeg talte om, at en lønmodtager bliver afskediget på grund af huller i beregningsperioden, de sidste 13 uger, bliver afskediget på grund af ustabilitet og på grund af for mange sygedage. Her skal kassen foretage en rådighedsvurdering. Selv om det menneske har stået til rådighed og arbejdet i 40 år og har betalt i 40 år, bliver resultatet af rådighedsvurderingen, selv om det er begrænset fravær fra arbejdspladsen, nul dagpenge, og man skal herefter selv bevise, at man kan få dagpenge.

Det er et klart eksempel på, at lønmodtageren »misbehandles« i forhold til dette lovforslag. Men det er et princip, vi i øvrigt er enige om her i Folketinget. Det er det, man fraviger i dette lovforslag. Her bestemmer man selv, om man skal erklære sig syg. Man skal ikke henvende sig nogen steder for at erklære sig syg. Man skal ikke afskediges af nogen, fordi man er syg. Man kan selv bestemme, hvornår man er syg, og hvornår man ophører.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil godt som en lille kommentar til den allersidste debat mellem fru Pia Christmas-Møller og hr. Kaj Poulsen – også fordi det betyder noget for bl.a. SF, sådan hørte jeg SF's indlæg, om der er ligestilling mellem de forskellige grupper – sige, at der ingen som helst tvivl er om, at fru Pia Christmas-Møller har ret i, at der skal foretages fuldstændig den samme rådighedsvurdering for selvstændige som den, der bliver foretaget for lønmodtagere.

Hvis det under udvalgsbehandlingen kan påvises, at der for så vidt angår rådighedsvurdering ikke er ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige, vil jeg være indstillet på at æn-

[Arbejdsministeren]

dre det. Det tror jeg ikke kan dokumenteres, men hvis det skulle være sådan, ændrer vi det gerne.

Det er næsten ved at blive en tradition, at når vi har arbejdsmarkedspolitiske debatter i Folketinget, er der syv af Folketingets otte partier, der vil gå konstruktivt ind i behandlingen af det oplæg, der er lagt frem, og som med større eller mindre tilfredshed støtter forslaget, men som tilsiger en positiv og konstruktiv behandling i udvalget. Man kan da godt vænne sig til som en tradition, at der er syv ud af otte partier, der går ind for en konstruktiv behandling. Det plejer at resultere i nogle brede flertal.

Men der er en lille forandring i dag. Det plejer at være Fremskridtspartiet, der ved førstebehandlingen melder sig ud. I dag er det Socialdemokratiet, der melder sig ud på forhånd. Det er temmelig overraskende, vil jeg godt sige, at det Socialdemokrati, der plejer at være meget interesseret i at have medindflydelse på og medansvar for arbejdsmarkedspolitikken, er det eneste parti i Folketinget, der på forhånd melder pas.

Jeg synes, det er skuffende. Jeg tror, at mange af de selvstændige erhvervsdrivende, som lever under meget vanskelige økonomiske vilkår, ofte meget vanskeligere end dem, lønmodtagerne lever under, vil være skuffede over, at Socialdemokratiet ikke har større forståelse for deres situation.

I øvrigt vil jeg godt sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg under ingen omstændigheder betragter dette lovforslag som erhvervsstøtte. Det understreges også af, at det altafgørende hovedprincip er, at virksomheden skal nedlægges, for at man kan få dagpenge, og det ville dog være en mærkværdig form for erhvervsstøtte.

Jeg betragter i virkeligheden dette lovforslag som et forsøg på at give mange selvstændige, som er blevet kørt ud i en meget vanskelig situation, inden de lukker deres virksomhed, en rimelig behandling, når de bliver arbejdsløse.

Jeg tror ikke engang, at vi ved dette forslag kan ligestille de selvstændige med lønmodtagerne. Jeg tror stadig væk, det vil være sådan, at lønmodtagerne i altovervejende grad vil få en mere positiv behandling i arbejdsløshedslovgivningen end de selvstændige. Men dette er et forsøg på at rette op på nogle af de værste skævheder.

Når vi foreslår en mindstesats her – og det er selvfølgelig med nogen betænkelighed, vi gør det, det vil jeg gerne medgive hr. Kaj Poulsen – er det, fordi der er så utrolig mange eksempler på, at små selvstændige erhvervsdrivende har kæmpet år efter år for dog at bevare den virksomhed, som var deres livsgrundlag. Hvis de på et eller andet tidspunkt tidligere i deres liv har optjent en formue, så har de brugt den, og derfor har de kunnet leve på meget små indtægter. Derfor får de den ubehagelige overraskelse, når de bliver ledige, når de endelig må lukke virksomheden, at dér, hvor de troede, at de skulle have dagpengehjælp, får de slet ingenting eller et meget lille beløb.

Det er det, vi gerne vil rette op på, sådan at disse mennesker, som har kæmpet for at bevare deres virksomhed, ikke giver sig til at lukke den meget tidligere bare for at bevare dagpengeretten, for vi har jo brug for, at der er mange, der kæmper for at fastholde deres virksomheder.

Der var en anden ting i hr. Kaj PoulSENS indlæg, der undrede mig. Hr. Kaj Poulsen tog afstand fra en af bemyndigelserne. Hr. Kaj Poulsen var ikke meget konkret, men jeg forstod det som en afstandtagen fra en kommende kombinationsforsikring. Det undrer mig da, for hvis en lønmodtager har to samtidige ansættelsesforhold, der tilsammen giver fuldtidsbeskæftigelse, kan lønmodtageren blive fuldtidsforsikret. Hvorfor skal en person, som har halv selvstændig virksomhed og halv lønmodtagervirksomhed, så ikke have den samme chance for at blive fuldtidsforsikret, når den pågældende er fuldtidsbeskæftiget? Det er da overraskende. Hvis hr. Kaj Poulsen ikke vil være positiv over for den halve selvstændige, kunne han så i det mindste ikke være positiv over for den halve lønmodtager og sige, at han skulle have samme rettilighed som en hel lønmodtager?

Så var hr. Kaj Poulsen inde på spørgsmålet om fiskeskippere og fiskere. Det vil jeg godt kommentere, specielt af hensyn til hr. Aage Frandsens indlæg. Sagen er jo, at fiskeskippere og fiskere i dag bliver behandlet forskelligt. Det er i helt ekstraordinære situationer. De situationer, vi tænker på, er de vintre, hvor fiskere i de indre farvande fryser inde – ja, det er jo næsten ikke til at huske mere. I dag er det sådan, at hvis fiskere i de indre farvande fryser inde, så kan deres ansatte fiskere gå ned og få dagpenge med det samme, skipper kan ikke.

[Arbejdsministeren]

Nu siger vi, at det i fremtiden skal være sådan, at skipper ligestilles – til en vis grad i hvert fald – med sine ansatte fiskere. Det vil dog være sådan, at der bliver en karensuge for skipper, hvor lønmodtageren stadig væk kan få 1. dag. Så hvis vi skal følge hr. Aage Frandsens ønske om ligestilling, skal vi i virkeligheden fjerne skippers karensuge, så længe vi ikke har sådan én for fiskerne.

Men jeg vil ligesom fru Pia Christmas-Møller gerne efterlyse et eksempel på, at en sådan midlertidig ordning kan føre til, at den selvstændige bliver stillet bedre end de ansatte, den selvstændige måtte have. Det findes nemlig ikke. Sådan som ordningen her tænkes udformet, vil det stadig væk være sådan, at den selvstændige ikke bliver behandlet lige så godt i dagpenge- og lovgivningsforstand som lønmodtagere.

Jeg vil godt sige tak til hr. Aage Frandsen for den konstruktive indfaldsvinkel til lovforslaget. Det er min bedste vurdering, at der er tale om et forsøg på ligestilling mellem selvstændige og lønmodtagere, og i det omfang der ikke er ligestilling, er det stadig væk den selvstændige, det går ud over. Hvis der skal være forskelsbehandling, må den nødvendigvis også være til den side, fordi selvstændige via deres erhvervsvalg har andre muligheder.

Men jeg vil meget gerne være med til en grundig gennemarbejdning. Jeg er meget enig med hr. Aage Frandsen i, at der er noget urimeligt i, at de selvstændige betaler til noget, som de aldrig nogen sinde får glæde af. Det er lige præcis det synspunkt, som utrolig mange selvstændige har fortalt mig om i torsdagsmødet. De har år for år kæmpet for at bevare virksomheden, og når de så endelig går ned og hjem, får de altså intet til at forsøge den bratte overgang til ledigheden med.

Jeg tror på, at en gennemarbejdning af lovforslaget vil vise, at vi nærmer os en ligestilling mellem de to grupper; men de selvstændige når ikke lønmodtagernes niveau. Jeg er derfor rimelig tryk ved, at SF efter hr. Aage Frandsens indlæg i dag vil ende med at støtte lovforslaget. Jeg vil også arbejde for, at det kommer til at gå sådan. Heri ligger selvfølgelig også en invitation. Hvis der er noget, som SF mener skal ændres, for at vi kan nå frem til en fælles holdning til det, så er jeg åben over for en sådan dialog.

Til hr. Glistrup vil jeg godt sige, at jeg faktisk har fremsat dette lovforslag med nogen grad af

ydmyghed over for opgavens sværhed. Det er utrolig vanskeligt at lave et a-kassesystem for selvstændige erhvervsdrivende, og det er utrolig vanskeligt at reparere på det system, som blev indført i 1976. Når man læser betænkningen fra det udvalg, der blev nedsat, vil man også forstå, at det er en meget vanskelig opgave. Derfor er lovforslaget et forsøg på at reparere på nogle af de værste skævheder og få dem fjernet, sådan at vi får et mere rimeligt system.

Så jeg vil såmænd ikke afvise, at også udvalgsbehandlingen med de spørgsmål og svar, den kan give anledning til, kunne føre til, at også jeg havde lyst til at komme med ændringsforslag ved anden behandling. Derfor vil jeg selv sagt have fuld forståelse for, hvis der er andre af Folketingets partier, der også føler et behov for at komme med ændringsforslag til lovforslaget.

Jeg håber meget, at vi kan holde fast på et forslag, der har det hovedsigte, som mit forslag har, men jeg er bestemt ikke ultimativ med hensyn til de enkelte elementer i forslaget og vil derfor, så godt som det nu er mig beskåret, svare på de mange sikkert vanskelige spørgsmål, der kommer under udvalgsarbejdet. Men jeg vil også godt sige på forhånd, at der er mange tænkbare situationer, som det er meget vanskeligt at give et godt og ordentligt underbygget svar på, så desværre er jeg også bange for, at der bliver svar, som hr. Glistrup ikke er helt tilfreds med. Men vi skal gøres vores bedste for at svare på en måde, der er tilfredsstillende.

Til hr. Bollmann vil jeg gerne sige om kombinationsforsikringen, at vi har et udvalgsarbejde i gang sammen med de to kasser for selvstændige erhvervsdrivende med henblik på at udforme en sådan kombinationsforsikring. Når det arbejde er kommet længere frem, er det selvfølgelig tanken, at den kommende bekendtgørelse skal behandles med arbejdsmarkedets parter i Landsarbejdsnævnet, inden den bliver endeligt indført. Vi har også en tidsplan for det; jeg har ikke fået den med mig i salen i dag, men svarer selvfølgelig gerne på det i forbindelse med udvalgsarbejdet.

For så vidt angår spørgsmålet om en karensuge i stedet for det nuværende system vil jeg godt sige til hr. Bollmann, at der både er administrative grunde og menneskelige og økonomiske grunde bag den ændring, vi lægger op til. Det er sådan, at det at beregne den selvstændiges dagpenge ofte er meget, meget kompliceret,

[Arbejdsministeren]

også fordi en selvstændig, som er holdt op, typisk har nogle løse ender i form af sager, som ikke er afsluttet. Der kan være en ejendom på tvangsauktion, hvor man skal kende slutsummen, osv. Der er mange forhold, der gør, at det kan være utrolig vanskeligt at få gjort op, hvad beregningsgrundlaget er, og derfor er der mange selvstændige, der bliver arbejdsløse, som må gå meget længe og vente på at få dagpenge og vente på afgørelsen om, hvorvidt der kommer en 5-ugers karenperiode eller ingenting. Derfor er det i fuld forståelse med de to kasser for selvstændige, vi siger, at frem for dette meget vanskelige system vælger vi noget enkelt. I stedet for, at 20 pct. får karenstid i 5 uger, siger vi, at alle får karenstid i 1 uge. Så er det selvfølgelig mere økonomisk, det er administrativt, det er menneskeligt en meget forsvarlig løsning.

Til hr. Glønborg vil jeg sige, at jeg faktisk også er glad i dag, fordi mange af de henvendelser, jeg har fået, drejer sig om mennesker i en meget vanskelig situation. Derfor etablerede vi allerede i sommeren 1987 et udvalgsarbejde med henblik på at skabe et grundlag for ændringer på dette vanskelige område. Nu ligger grundlaget der i form af betænkningen. Det var ikke nemt ud fra betænkningen at lave et lovforslag, som man kunne have rimeligt håb om ville samle bredt flertal i Folketinget. Nu er det tilsyneladende ved at lykkes, at der kommer et bredt flertal i Folketinget for nogle forbedringer for de selvstændige erhvervsdrivende, forbedringer, der selvsagt også bliver finansieret af de selvstændige selv, sådan at det er udgiftsneutralt i forhold til statskassen. Og da det ser ud til, at vi kan få et bredt flertal for det efter forhandlinger i Arbejdsmarkedsudvalget, så er jeg også glad i dag.

Kaj Poulsen (S):

Der er en ting, ministeren havde ret i i sit indlæg, og det var, at Socialdemokratiet ønsker indflydelse på arbejdsmarkedspolitikken.

Vi er også enige med ministeren i, at arbejdsmarkedspolitik og erhvervs politik ikke skal blandes sammen, og at vi skal have erhvervsstøtteordninger ud af a-kasselovgivningen.

Det er netop baggrunden for, at vi ikke kan støtte dette lovforslag, hvor ministeren jo rent faktisk selv indirekte i bemærkningerne skriver, at det, vi gør her, er at afløse andre erhvervs-

ringsoordninger for de selvstændige erhvervsdrivende, som normalt ligger inden for erhvervsstøtteområdet. Lad mig bare tage forslagens bemærkninger, side 4, sp. 2, hvori det er beskrevet, at en selvstændig kan få udbetalt dagpenge ved midlertidigt ophør af en eller anden grund. Og så skriver ministeren: »Det er en forudsætning, at den selvstændiges indtægtstab ikke dækkes fra anden side, f.eks. driftstabsforsikring.«

Altså en reel erhvervsforsikringsordning, som vil kunne afløse det, vi har her. Jeg synes faktisk, at vi i den samme spalte kan finde flere eksempler på, at det, ministeren her prøver, er at få mere erhvervsstøtteordning ind i a-kasselovgivningen. Vi må advare imod det.

Jeg synes, at ministeren her gør en lovgivning unødigt kompliceret. Hvis ministeren havde haft tanker om, at han ville være god ved denne gruppe af erhvervs livet, skulle ministeren have lavet et lovforslag, der havde trukket hele dette spørgsmål ud af a-kasselovgivningen, således at man havde en klar erhvervsstøttelovgivning; men så er det selvfølgelig ikke sikkert, at det var arbejdsministeren, der skulle fremsætte det.

Jeg vil godt udtrykke utrolig stor betænkelighed, men sige til ministeren, at jeg ikke tror, ministeren skal regne med sådan at kunne sjakke rundt med flertallet, som han står og gør her. Sådan er politik jo ikke. Politik er sådan, at vi prøver på at klare problemerne i fællesskab, men ikke på den måde, som ministeren lagde op til i sit indlæg.

Men det er jo næsten en skam, at fru Lilli Gyldenkilde ikke er her i dag, for nu har hun vel det sidste års tid snakket om at komme til at sidde på skødet af ministeren, og så er hun her ikke den dag, hun bliver inviteret til det. Det er næsten synd.

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu vil jeg jo gerne se det positive. Derfor vil jeg også gerne se en åbning i det, hr. Kaj Poulsen netop har sagt.

Hvis jeg forstod hr. Kaj Poulsen ret, er grunden til, at Socialdemokratiet afviser hele lovforslaget, at man opfatter det som værende udtryk for erhvervsstøtte over arbejdsmarkedslovgivningen.

Samtidig undlod hr. Kaj Poulsen meget behændigt at svare på arbejdsministerens spørgsmål vedrørende kombinationsforsikring. Der-

[Pia Christmas-Møller]

for vil jeg gerne give hr. Kaj Poulsen chancen for at uddybe Socialdemokratiets holdning til den del af forslaget. Hvori består erhvervsstøtteelementet i forbindelse med overvejelserne om at give mulighed for kombinationsforsikring? Det har jeg lidt vanskeligt ved at se, og jeg vil egentlig gerne vide, om hr. Kaj Poulsen mener, at den lønmodtager, som arbejder på deltid, opfatter det som erhvervsstøtte, hvis vedkommende kan få dagpenge for en eventuel ledighedsperiode fra lønmodtagerarbejdet, uagtet at vedkommende ved siden af på deltidsbasis arbejder som erhvervsdrivende.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg troede faktisk, at jeg i mit indlæg havde gjort opmærksom på, hvad der var baggrunden for det.

Hvis vi tager lovtekstens kap. 8 a, § 45, så står der, at direktøren for arbejdsløshedsforsikringen efter forhandling med Landsarbejdsnævnet kan fastsætte regler osv. Og så beder man om, at Folketinget her bare skal gennemføre en lovgivning på baggrund af et eller andet udvalgsarbejde, der er beskrevet i bemærkningerne, uden at Folketinget har noget som helst grundlag for at se, hvad det er, der skal gennemføres.

Det, jeg sagde i mit indlæg, var, at ministeren nu bad os om at lovgive med lukkede øjne. Det var såmænd ikke, som hr. Bollmann var inde på, det fremragende forslag om arbejdstilbud, jeg tænkte på. Nej, det var forslag til lov om ændring af lov om beskæftigelsesmuligheder for unge, hvor ministeren i bemærkningerne henviste til et forslag, som socialministeren engang ville komme med, og så skulle der laves nogle ændringer i denne lovgivning på baggrund af det.

Jamen sådan kan man da ikke lovgive. Folketinget må da vide, hvad det er, Folketinget tager stilling til. Så kan ministeren efterfølgende komme og fortælle Folketinget, hvad det er for principper, der skal gælde for en kombinationsforsikring, og så kan Folketinget tage stilling til, om den skal gennemføres. Det er da helt bagvendt at tro, at man bare kan komme og sige: Vi har nogle tanker ovre i Arbejdsministeriet, der skal gå på det ene og det andet, og vi håber på, når vi engang har et udvalgsarbejde færdigt, at vi så bare kan gennemføre det, og så er

det ligeegyldigt, hvad der står i det. Sådan er lovgivning da ikke. Hvis ikke Folketinget skal arbejde med den lovgivning, der skal gennemføres, og kende den i dens detaljer, så går det jo galt med lovgivningsarbejdet.

Her opfatter vi os som et oppositionsparti. Vi har ikke bedt denne regering om at blive sidende. Vi vil gerne kontrollere, hvad denne regering laver. Men det er da forståeligt, at de, der peger på denne regering, har en fantastisk tillid til, at uanset hvad et udvalgsarbejde kommer til at føre til, så er det lov.

Det er da Folketinget, der lovgiver. Sådan må det være.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu vil jeg undlade at trampe rundt i, at hr. Kaj Poulsen forsøgte at understrege, at Socialdemokratiet med hr. Kaj Poulsen som ordfører gennemførte selve det oprindelige lovgivningsgrundlag for erhvervsdrivendes mulighed for forsikring i a-kassesystemet. Det er jo sådan, at selv i det lovgrundlag var der en stribe bemyndigelser til arbejdsdirektøren og lign. Det vil jeg ikke trampe rundt i, for jeg vil fastholde min positive holdning her i dag med hensyn til at finde noget positivt hos Socialdemokratiet.

Ser man bort fra, at Socialdemokratiet altså er betænkelig ved bemyndigelsesbestemmelser specielt på dette område, har jeg så forstået det rigtigt, at Socialdemokratiet i øvrigt er positivt indstillet over for en kombinationsforsikring? For det ville da være glædeligt, om vi i det mindste kunne komme ud af debatten med den konklusion.

Aage Frandsen (SF):

Det, vi tilkendegiver ved første behandling, er jo principiel stillingtagen til et forslag. Vores principielle stillingtagen er positiv over for det, der ligger i lovforslaget om ligestilling af lønmodtagere og selvstændige. Er der ikke tale om det, så har vi negative bemærkninger til det.

Arbejdsministeren har sagt, det er hensigten hele vejen igennem at sikre ligestilling. Er der ikke tale om det, har arbejdsministeren også tilkendegivet, at vi kan lave om på det. Det er vi meget glade for. Det er sådan, vi vurderer dette forslag, og det uanset at det er en regering, vi ikke bryder os om. Jeg tror rent faktisk, at vi bryder os mindre om denne regering end hr.

[Aage Frandsen]

Kaj Poulsen. Vi har i hvert fald ikke har haft mulighed for at lave ret meget med denne regering i forhold til, hvad hr. Kaj Poulsens parti har lavet.

Jeg forstår, at hr. Kaj Poulsen savner fru Lilli Gyldenkilde. Det gør jeg også. Men jeg kan berolige hr. Kaj Poulsen med, at hun er i klar bedring og er klar til at tage fat på arbejdet igen efter en influenza. Det er hun allerede i næste uge i Nordisk Råd.

Jeg vil også sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg er overbevist om, at når vi skal arbejde med dette forslag i Arbejdsmarkedsudvalget, så vil vi lægge megen vægt på, at det får et sådant indhold, at Socialdemokratiet, som er meget interesseret i at have indflydelse på arbejdsmarkedspolitikken, også kan blive tilfredsstillet. Vi er sandelig ikke interesseret i, at det her skal gennemføres uden om Socialdemokratiet. Vi synes, det er godt, at Socialdemokratiet er med, og det har jeg også indtryk af er arbejdsministerens opfattelse.

Når vi så engang skal til nærmere forhandlinger om disse ting, vil jeg derfor foreslå – og jeg er sikker på, det er i overensstemmelse med fru Lilli Gyldenkildes opfattelse – at vi følges ad til arbejdsministeren.

Glistrup (FP):

En lønmodtagerfamilies økonomi baserer sig på, at man med korte mellemrum – hver 14. dag, en gang om måneden, hvor ofte det nu er – får udbetalt et beløb, der er nogenlunde det samme den ene gang efter den anden, og så har man et nogenlunde fast budget, så man henover den næste måned, de næste 14 dage, bruger de penge – nogle til noget, der er absolut livsnødvendigt, og nogle til noget, der mere sætter kulør på tilværelsen.

Her er det velegnet med et a-kassesystem, som sikrer, at når man ikke mere kan få den lønindkomst, så får man i stedet for udbetalt et andet beløb med visse mellemrum. Det er selvfølgelig ikke lige så mange penge, som man får, når man er i beskæftigelse, men i hvert fald nok til at holde skindet på næsen.

Men den situation, vi diskuterer i dag, hvor man forsøger at indføje de selvstændige og tilpasse de selvstændige til det, der er baseret på lønmodtagerøkonomiens indretning, er jo, at en virksomhed går ned. Så er det altafgørende jo: Hvordan går det med at inddrive udestæen-

de fordringer? Hvor hurtigt går det, hvor meget viser det sig at man ikke kan få hjem, fordi der kommer alverdens indsigelser? Hvordan er det med hensyn til at få solgt maskiner og goodwill og eventuel afståelsesret for erhvervslejemål, sælge bygninger, eller hvad kan der være, og hvor lang tid tager det? Hvor meget forlanger sagføreren og revisoren i depositum for at føre de forskellige ting og opstille de forskellige regnskaber? Hvordan er det med skattevæsenet, der laver vrøvl over, at man ikke har nået at indbetale et eller andet a-skattebeløb, som man principielt skulle have tilbageholdt, og hvor man har politiet rendende i hælene efter sig? Og hvordan er det med det ægteskab, der ofte går i stykker samtidig med, at man kommer ud i den situation, som vi beskæftiger os med her?

Det er jo det, der er de reelle problemer, når hr. Glønborg har gjort de erfaringer, han omtaler, og når arbejdsministeren har haft de torsdagsoplevelser, som han har beskrevet. Derfor skal vi ikke tro i den almindelige hurrastemning, som særligt kom frem fra Kristeligt Folkepartis side, at fordi vi får disse justeringer, som forhåbentlig og antagelig er forbedringer i forhold til 1976-ordningen, så har man dermed løst de reelle problemer, som disse mennesker, der kommer og beklager sig til hr. Glønborg og til arbejdsministeren, har, for det her er kun en ganske lille beskeden riden i lakken.

Derfor er der ingen grund til ligefrem at hejse flaget helt i top. Men lidt har også ret, og kan vi få små fremskridt, så er det også fremskridt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 200:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 3/2 89).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Disse ret så omfattende forslag til ændringer tilsigter en meget omfattende ændring af hele styringen af ATP og LD. Det er derfor hjælpsomt, når forfatterne i fremsættelsestalen har sammenfattet tingene. Det har man gjort under den fælles betegnelse »demokratisering«, og det er jo en meget positiv etiket. Det er et velklingende navn. Men der kan sandelig sættes spørgsmålstegn ved, om det også kommer til at dække over indholdet.

Man har i bemærkningerne inddelt forslaget i tre hovedafsnit, og jeg vil koncentrere mine kommentarer om de tre hovedtemaer og så undlade at kommentere de mange detaljer.

Det første afsnit kaldes »Demokratisering på kapitalmarkedsniveau«. Her foreslås det, at alle, der er medlem af ATP eller har en konto i LD, vælger et repræsentantskab fælles for ATP og LD efter regler, som svarer til kommunevalgts.

Imod dette forslag har jeg for det første den indvending, at det er forkert at skære ATP og LD over én kam. Der er tale om to forskellige pensionsordninger.

ATP er en pensionsforsikring, dvs. en ordning, hvorved lønmodtagere ved opnåelse af pensionsalderen – og kun hvis de opnår pensionsalderen – får udbetalt en løbende ydelse, indtil de dør. Alle lønmodtagere har, fra ordningen blev etableret med udgangspunkt i en aftale mellem arbejdsmarkedets parter, fået indbetalt bidrag til ATP, men bidragene samles ikke på en personlig konto, de indgår i en fælles pulje.

Ordningen kom i stand som led i den indkomtpolitiske helhedsløsning i 1963, og det er helt i overensstemmelse med denne oprindelse, at ledelsen ligger i hænderne på repræsentanter for alle lønmodtagere og for alle arbejdsgivere – valgt gennem repræsentative organisationer. Hertil kommer repræsentanter for staten som

udtryk for det landspolitiske underlag. Det er den slags langsigtede aftaler, som man selvsagt må respektere.

For så vidt angår Lønmodtagernes Dyrtidsfond er der tale om en slags kapitalpension bestående af individuelle konti for hver enkelt af de lønmodtagere, som i 1977-1978 af staten fik kompensation for nogle dyrtidsportioner, som arbejdsgiverne slap for at udbetale. Der er altså tale om en eksisterende kreds af personer, som i øvrigt gradvis bliver mindre og mindre.

En egentlig demokratisering af LD ville vel indebære, at den enkelte lønmodtager selv kunne forvalte sine egne midler, som så kunne båndlægges i et pengeinstitut, blot der var sikkerhed for, at midlerne ikke blev taget ud til forbrug, men hvor det altså var den pågældende lønmodtager, der selv bestemte, hvor pengene skulle placeres. Vil forslagsstillerne være med til den slags demokratisering? Så var det værd at tale om.

Min anden indvending gælder forslaget om direkte valg. Jeg skal ikke gå i enkeltheder med de foreslåede valgeregler, men kun fremhæve, at der i givet fald bliver tale om et meget bureaukratisk system. For det første må der blive tale om to forskellige valg, fordi det er to forskellige persongrupper, der kan komme på tale som vælgere. For det andet ville sådanne valg i varierende grad omfatte næsten hele befolkningen. Det ville give uforholdsmæssigt store praktiske problemer.

En sammenkædning med kommunevalgene tror jeg kommunerne og befolkningen vil have sig frabedt. Arbejdsmarkedets fonde har intet som helst med kommunerne at gøre.

Den anden del af forslaget kaldes i bemærkningerne »Demokratisering på virksomhedsniveau«. Kernen i dette afsnit af lovforslaget er, at ATP og LD skal overlade stemmeretten på de aktier, fondene har erhvervet, til de ansatte eller deres repræsentanter.

Jeg skal helt undgå at gå ind på de mere politisk-ideologiske udredninger, som er indeholdt i begrundelsen for dette forslag, men alene holde mig til, at det ville være i strid med grundlæggende retsprincipper, hvis lovgivningsmagten ville fratage disse selvejende fonde og deres legitime ledelser retten til at disponere over de aktiver, fondene har ejendomsretten til, for derefter at overlade denne ejerbeføjelse til en i denne forbindelse fuldkommen tilfældigt ud-